

तादृशावश्विनौ न तत्र यज्ञे भिषजौ चिकित्सकौ । या तु सर-
स्वती अन्तरः शरीरमध्ये पेशो वयति रूपं निष्पादयति ।
मासरशब्देन यवनिष्पन्नाः सूक्ष्मसक्तवः दधिमिश्राः दधैः परि-
वेष्टिता उच्यन्ते । कारोत्तरशब्देन अवटस्थानीयस्तत्सदृशो
वेणुदलनिर्मितश्चर्मणा सर्वतः परिवेष्टितः सुराश्रवणार्थभा-
ण्डाधारः पदार्थविशेष उच्यते । गवां त्वच्यवस्थितेन कारोत्तरेण
मासरैश्च मज्जानम् अस्थि च दधतो दधाति सरस्वती सम्पा-
दयतीत्यर्थः ॥

चतुर्थीमाह । “सरस्वती मनसा पेशलं वसु । नामत्याभ्यां
वयति दर्शतं वपुः । रसं परिस्रुता न रोहितम् । नग्नज्जर्धोर-
स्तसरन्न वेम” इति । इयं सरस्वती नामत्याभ्याम् अश्विदेवताभ्यां
सहिता वपुः वयति शरीरं मनसा निष्पादयति । कीदृशं
वपुः, पेशलं वसुदेवतात्मनो निवासयोग्यं दर्शतं दर्शनीयं दृष्टि-
प्रियमित्यर्थः । परिस्रुता न परिस्रुतेव धारया स्रवत् सुरा-
द्रव्यं परिस्रुदित्युच्यते, तथा परिस्रुतेव शरीरस्थं रसं जलं
रोहितं रक्तं वयति सम्पादयति, स्रवन् स एव रक्तस्थानीय
इत्यर्थः । नग्नज्जशब्देन यवानां स्थूलचूर्णानि संस्त्रावेणाभिषि-
क्तानि कथ्यन्ते । सोऽयं नग्नज्जः अवयवान्तरस्थानीय इत्यर्थः ।
धीर इत्यादि दृष्टान्तः, लोके धीरो बुद्धिमान् कुविन्दः
तसरं नववस्त्रमिव । वेमशब्देन वस्त्रनिर्माणकाले प्रहारदण्डो-
ऽभिधीयते । यथा कुविन्दः प्रहारदण्डेन वस्त्रं निष्पादयति,
तद्वदित्यर्थः ॥